

13 Výcvik koně a jezdce a jejich vybavení

13.3 Výcvik koní (remont)

Výcvik koně začíná od narození hříběte. Styk člověka s hříbětem vyvolává první návyky a vzbuzuje důvěru. Výcvik koní, o kterém budeme dále pojednávat, je jen samovolným zvětšováním nároku a *zvyšováním důvěry koně v člověka*. Při výcviku se zúročí předchozí návyky koně, a to v dobrém i špatném slova smyslu. Z tohoto pohledu je velice důležité, aby cvičitel mladého koně věděl, jak bylo hříbě odchováno a jak s ním bylo zacházeno v období odchodu. Tomu je samozřejmě nutné podřídit další práci s koněm. Na paměti bychom měli mít některé **zásady výcviku**, které mohou ovlivnit další využití schopností mladého koně:

- na koně *nikdy nespěcháme*, vždy mu je třeba dát dostatek času, aby pochopil náš úmysl;
- na mladého nezkušeného koně působí spousta dráždivých podnětů, na které mnohdy reaguje instinktivně, a proto ho *netrestáme*, ale uklidňujeme a získáváme si jeho *důvěru*;
- při výcviku se musí kůň vždy přirozeně pravidelně a s lehkostí pohybovat;
- výcvik provádíme systematicky od jednoduchého ke složitějšímu a od věci snáze pochopitelných;
- remontu a žádného mladého koně nesmíme fyzicky přetěžovat (méně je více);
- remontu by měl ošetřovat pokud možno jeden ošetřovatel;
- zásadní chyba ve výcviku může ovlivnit schopnosti koně na celý život.

První část výcviku je pro všechny koně stejná bez ohledu na to, zda jde o koně jezdeckého či tažného. S výcvikem se nejdříve začíná ve věku 2,5 roku u **teplokrevných** a 2 roky u **chladnokrevných plemen**. Výjimkou je anglický plnokrevník a klusák, kteří začínají s výcvikem obvykle ve věku si 1,5 roku. Výcvik koně začíná obvykle přechodem do jiné stáje, změnou způsobu ustájení, krmení, ošetřování a změnou celého denního režimu. Všechny uvedené změny vyvolávají u mladého koně stres. Dosud byl zvyklý trávit většinu dne ve společnosti ostatních koní na pastvě, ustájen byl ve volné stáji atd. V tomto výcvikovém období je třeba dát koni čas, aby se seznámil s novým prostředím. Remonta bývá obvykle nervózní, hrabe, válí se, po boxu neustále přechází, řehťá atd. Ošetřovatel musí mít dostatek tolerance, laskavosti a koně nesmí trestat. Naopak *laskavé, klidné, ale důsledné zacházení* zvyšuje důvěru koně a staví první základ pro další práci s koněm. Stejně zacházíme i s koněm, který byl odchován individuálně. U tohoto zvířete může být daleko více vyvinut vztah k člověku, ale individuální odchov také může negativním způsobem ovlivnit jeho charakter. Pokud to provozní podmínky dovolí,

neměli bychom střídat ošetřovatele mladých koní. Ideální je spojení jezdec - ošetřovatel. Při zahájení výcviku musíme mít na mysli cíl našeho konání, a to je uvolnění kůň, který je schopen vnímat a reagovat na pokyny jezdce.

13.3.1 Uzdění remonty

K uzdění remonty přistoupíme, až když se po převodu do jiné stáje uklidnila. Ze hříběrny by měl být kůň zvyklý na nasazování stájové ohlávky, takže *uzdečka* by ho neměl příliš překvapit. Uzdečku zpočátku nasazujeme koni v boxu na stájovou ohlávku. Pokud je udidlo příliš studené, doporučujeme ho ohřát chvilku v dlani a uzdečku mít spíše větší. Je zásadní chyba koni nasazovat malou uzdečku. Správná délka je taká, že pokud lehce zatáhneme za kroužky udidla, vznikne mezi uditkem a koutkem huby koně na obou stranách mezera asi 2 cm. Uditko je vhodné v každém případě tlustší. Je vhodné uzdění několikrát opakovat v boxu. Uzdečka se může koni i v boxu ponechat, to vše pod dohledem zkušeného pracovníka. Kůň si musí na udidlo zvyknout. Remontě pře uzdečku nasadíme *obnosek*, který je vypodložen v nosní části vysokou vrstvou plsti, aby nepůsobil koni bolest. *Vodítko* nebo lonži zapínáme ne vždy do obnosku, který vyvíjí na nos koně tlak v případě manipulace. Uzdečka je samozřejmě bez otěží.

Koně potom vyvedeme z boxu a provádíme ho asi 20 30 minut. Pokud máme remont více, seřadíme je do zástupu a provádíme je vždy pokud možno za starším koněm.

13.3.2. Lonžování remonty

Jde o doplňující součást výcviku remonty, která má posílit **důvěru** koně k člověku, zvětšit jeho fyzickou **kondici** obzvláště v partiích, které budou namáhány pod jezdce v dalším období výcviku.

• **Lonžování** je velice důležité pro mladého koně, a proto vyžaduje trenéra se zkušenostmi. Mladý kůň si zvyká na hlasové pomůcky, učí se poslušnosti a posiluje svalovou soustavu. K lonžování potřebujeme alespoň 10 m dlouhou *lonži*, kterou zapínáme do obnosku, a *lonžovací bič* s dlouhým šlahoučkem. Důležitou pomůckou je i *lonžovací kruh*, který si můžeme vyrobit např. z malých balíků slámy. Lonžování začínáme v kroku, a to tak, že pomocník koně vede na kruhu a postupně od něho podél lonže ustupuje, zatímco další pomocník koně pobízí kupředu. Pokud kůň chodí klidně na kruhu, je možné s ním začít klusat. Zpočátku kůň kluše velmi rychle,

což ho namáhá a unavuje. Proto často zařazujeme krokové intervaly, které současně vedou i k uklidnění koně. Lonžování začínáme na tu stranu, na kterou je kůň křivý. Často měníme směr pohybu koně, abychom neopotrebovali stejné končetiny. Změnu směru provádíme tak, že koně zastavíme na kruhu, přičemž pomocník koně otočí a zavede na opačný směr pohybu. Důležité je ke koni přistoupit zepředu, pomalu a pochválit ho.

Dlouhý bič slouží především k tomu, abychom koni ukázali, po jak velkém kruhu se má pohybovat, a že nesmí kruh zmenšovat. Lonžování s obříšником je dalším důležitým krokem jako příprava k nasedání koně. Na obříšník koně zvykáme, a to tak, že ve stáji ho pokládáme koni na hřbet, potom ho lehce přitáhneme a koně provedeme po boxu. Před lonžováním je vhodné koně s obříšником povodit, pak obříšník lehce dotáhnout a lonžovat. Během lonžování můžeme obříšník opět lehce přitáhnout. Pokud bychom obříšník přitáhli více, kůň se bude bránit, nadýchne se nebo se vzepne, skočí kupředu apod. V takové situaci je vždy riziko zranění personálu i koně větší.

- **Lonžování remoty s pomocnými otěžemi** - v tomto stadiu výcviku přicházejí v úvahu pevné vyvazovací otěže, opatřené uprostřed pružným gumovým kroužkem, nebo chambon. Použití *pevné vyvazovací otěže* je v odborných kruzích velice diskutováno. V každém případě to vyžaduje velmi zkušeného trenéra. Je nutné zvolit dostatečně nebo spíše delší vyvazovací otěž, aby se kůň nenaučil pohybovat se s propadlým hřbetem a tzv. „falešným vzpřímením“. Vnitřní vyvazovací otěž je o několik centimetrů kratší, aby kůň „nevypadával“ z kruhu. Další používanou pomocnou otěží je *chambon*. I tuto pomocnou otěž je třeba používat velice citlivě. Princip použití chambonu je snížení hlavy koně, natažení krku a vyklenutí hřbetu. Zpočátku volíme chambon dostatečně dlouhý, aby si na něj kůň zvykl. V obou případech je důležité sledovat pohyb zadních končetin. Pokud se zadní končetiny dostatečně pružně a energicky neodrážejí, ale kůň je za sebou „tahá“, lonžování neplní svůj účel. V tomto okamžiku spíše škodí. Proto pobídneme koně k energickému pohybu a nebo ukončíme lonžování s pomocnými otěžemi. Musíme mít na paměti, že kůň bývá již po chvíli unaven.

V této fázi výcviku je důležité kombinovat nucený pohyb na lonži s **volným pohybem** ve výběhu nebo v hale. Pokud koně pohybujeme jednotlivě v hale, můžeme mu nechat překonávat bariéru položenou na zemi. Podle způsobu, jak ji překonává, můžeme postupně přidat další na vzdálenost 1.3 m pro klus, 70 cm pro krok. Postupně bariéry přidáváme až do počtu 3 - 4 kusy. Je-li kůň při překonávání klidný, můžeme postoupit dále a začneme se skákáním.

- **Skákání ve volnosti** provádíme tak, že z klusu necháme koně překonávat *bariéry* s tím, že za poslední dáme na vzdálenost 3.5 m kavalet vysoký maximálně 60 cm. Je vhodné tuto řadu zarámovat do pohybové uličky. V případě, že kůň pochopil náš úmysl, můžeme přejít k výcviku skákání ve volnosti.

Před vlastním skákáním je třeba obzvláště mladého koně uvolnit, tzn. aby byl v takovém psychickém a fyzickém stavu, kdy je schopen v klidu zapojit potřebné svalové partie do pohybu. Poměrně spolehlivou pomůckou pro poznání uvolněného koně je nesení ohonu v oblouku a jeho kývavý pohyb ze strany na stranu, přičemž chody se stanou pružné a prostorné. Pro skákání ve volnosti (v této fázi výcviku) nám jde především o to, aby kůň pochopil náš úmysl a nebyl odrazen. Proto volíme vzdálenost tzv. *diktovanou*, to je optimální vzdálenost pro místo odskoku koně. První kavalet slouží k tomu, aby kůň odskočil správně na vlastní skok. Důležité je, aby druhý skok měl plnou přední stěnu a budil mohutný dojem. Zde je třeba si uvědomit, že není nutné s koněm skákat do jeho maximálních možností. Stačí výška asi 1 m.

Kromě zvyšování fyzické kondice a dalších návyků je velmi důležité získat si důvěru koně, proto je ho dobré při každé vhodné příležitosti pochválit, pohladit a odměnit.

13.3.3 Obsedání remoty

Vlastní obsedání remoty probíhá tak, že *k naučenému koni* přistoupíme se *sedlem*. Nejprve k hlavě a necháme koně, aby sedlo očichal a seznámil se s ním. Obdobně jako u obříšniku sedlo položíme na hřbet téměř na kohoutek a popotáhneme ho směrem dolů, abychom ho nepoložili na srst otočenou v protisměru. Ze sedla odstraníme třmen, aby koně nerušily. Postup nasedávání koně je stejný jako u obříšniku. Koně se sedly opět seřadíme do zástupu a za starším koněm je provedeme.

Snáší-li kůň sedlo i se třmeny, pak můžeme přistoupit k **obsednutí**. Je vhodné koně nejprve vypoehybovat běžným způsobem a potom začít obsedat. Do obnosku připnout pomocníci vodičko i z druhé strany. Zkušený jezdec je na koně vysazen tím způsobem, že zůstane ležet na břiše v sedle. Vodiči vedou koně kolem jízdárny, nejlépe haly nebo ohraničeném prostoru. Pokud kůň odmítá pohyb vpřed, je nutné ho pobídnout, a to především hlasem případně pootočením na stranu. **Pohybování** je opět vhodné za starším koněm. Zpočátku může mít remota vystrašený pohled, široce rozevřené nozdry, ohon stažený mezi nohama a nejistou chůzi. V takovém případě ji vodič pochválí, promluví na ni, pohladí ji. Na udržování rovnováhy se zachytí hřívou nebo nákrčního řemínku. Nikdy se nesmí v tomto okamžiku chytit otěží tak, aby působil přes udidlo na koně. Je taktéž nebezpečné dávat při obsedání nohy do třmenů, protože se může stát, že v tomto okamžiku kůň vyskočí, případně se snaží jezdcem zbavit. Takový okamžik je nutné překonat klidem a rozvahou. Pokud se kůň pod jezdcem zbavil strnulosti, je možné s ním na lonži začít klusat. Je-li klidný, může dát jezdec nohy do třmenů a začít vysedat. Je nutné často střídát krok, klus a směr. První lekce koně pod jezdcem by neměly trvat déle než 20 minut, abychom koně příliš nepřetěžovali.

Pokud koně chodí pod jezdcem klidně, je možné je zařadit do oddělení, kdy vepředu jde starší zkušený kůň a remonty v zástupu za ním. Osvědčilo se i to, že v oddělení mezi remontami byli starší koně.

Po skončení výcvikové lekce se snažíme, aby při sesednutí kůň klidně stál. Rovněž při nasedání nesmíme nasedat na neklidného koně. Jezdec lehce drží otěže a čeká na první impuls ze strany koně. Tento impuls může přijít i formou opírání se koně do otěží a vrhání se na udidlo. Tomu předejdeme tím, že otěže povolíme. Cílem by měl být kůň chodící na dlouhé otěži se sníženým krkem. Zajždění remont za starším koněm má nesporně několik výhod, a to uklidnění nervóznějších koní a zvýšení chodivosti u flegmatických koní. Pokud je remonta líná, může jezdec pobídnout mladého koně lehkým klepnutím bičíku na plec nebo za svou holeň.

Každý trenér ví, že nasednutím jezdce na koně dochází k velkým fyzikálním změnám při pohybu koně. Kůň od narození do obsednutí se pohybuje v *přirozené rovnováze*, která je narušena hmotností jezdce a sedla. Změní se poloha těžiště koně, který se musí s touto změnou vyrovnat a k tomu potřebuje určitý čas. Mladému koni musí jezdec tuto situaci usnadnit tím, že kluše, případně cválá v lehkém sedu na dlouhé otěži. Remonta, která není zvyklá nosit jezdce, pracuje zpočátku se strnulými hřbetními svaly, které jsou rozhodující pro další využití koně. Tento stav se projevuje napínáním krčních a hřbetních svalů, nepravidelnostmi v chodu, vrháním se vpřed na udidlo. Proto jezdec musí uvolnit hlavu, krk a hřbet koně, aby ho kůň mohl vyklenout a začít nosit, tzv. vzít na hřbet. Naučí-li se kůň nesprávným postupem práce chodit s propadlým hřbetem a obráceným krkem, vzpřímujeme-li ho předčasně bez propracování zádě, dáváme mu ten nejhorší základ k dalšímu ježdění. Uvolněná a vyklenutá páteř tvoří spojnici mezi zádí a předkem koně a spolu s uvolněnými svaly velice zásadním způsobem ovlivňují chody koně. Prostředkem k dosažení uvolněnosti je práce koně v terénu a na bariérách, časté změny ruchu, chodu a směru pohybu.

13.3.4 Práce v terénu

Vyjížděky do terénu jsou vhodné za starším, hodným a ochotným koněm. Vlastnosti staršího koně jsou velice důležité a mohou mít vliv na výcviku remont. *Starší kůň* musí jít pravidelně kupředu, nesmí se lekat, ochotně musí překonávat terénní nerovnosti úměrně pro remonty, nesmí při najetí koně kopat atd. S mladými koňmi v terénu lehce klušeme zpočátku na rovných čarách. Nejvhodnější je **pohyb v zástupu**, na který jsou koně zvyklí z jízdárny. se snažíme koně přimět ke cvalu. Současně působíme i otěžemi, a to tím způsobem, že lehce přitáhneme vnější otěže (zkrátíme). Vnitřní otěže udržuje normální přílnutí. Nacvávání na správnou nohu můžeme požadovat teprve tehdy, jde-li kůň ochotně kupředu a poslouchá-li na pomůcky holeněmi. Nacváváme před rohem jízdárny. V kroku překonáváme kmeny stromů, pohyb mezi stromy působí na ohýbání koní.

Můžeme z krokuzpočátku překonávat také suché příkopy o šířce asi 70 - 100 cm. Při překonávání různých svahů, a to jak směrem nahoru nebo dolů, volíme obtížnost podle stupně výcviku remont. Při práci v terénu musí i jezdec být na takové úrovni, aby koně nerušil, ale umožnil mu snížit a vyklenout hřbet. Přílnutí na otěžích musí být jemné a pružné. Cváláním získává kůň chuť k pohybu dopředu. Zpočátku výcviku pod jezdcem pohybujeme koně pouze v *kroku* a *klusu*. Pokud výcvik pokročil do té míry, že koně se pohybují rovnoměrně v klusu a kroku, což trvá asi 2 měsíce, přistoupíme k práci ve *cvalu*. Cváláme opět za zkušeným koněm na rovném terénu s lehkým přílnutím a v lehkém sedu. V této fázi je lhostejné, na kterou nohu kůň cválá nebo křížuje-li; jezdec sedí v lehkém sedu. Cval je nejpřirozenější chod koně. Při přechodu do klusu jezdec přitáhne otěže, ale zůstává v lehkém sedu i prvních pár klusových kroků. Při nacvávání postupně používáme správné pomůcky pro tento druh pohybu koně, tj. vnitřní nohu posuneme před podbřišník, vnější za podbřišník a tlakem holení

Zaskakuje-li kůň na správnou nohu, můžeme požadovat zaskočení do cvalu na kruhu v postavení k vnitřní ruce a v plném sedu. Při ukončení remontního výcviku by měl kůň umět prodloužit a zkrátit ruch v klusu, ustupovat na holeň v kroku, provádět obraty kolem předku.

Prodloužení a zkrácení ruchu musí být zpočátku v krátkých intervalech. *Prodlouženým klusem* doporučujeme jezdit s uvolněným koněm. Nikdy od remonty v tomto ruchu nepožadujeme maximum. K nácviku prodlouženého ruchu může posloužit práce přes kladiny vzdálené od sebe až 150 cm, práce na kruhu se zmenšováním a zvětšováním kruhu, kdy kůň se musí zadní končetinou více odrazit a zprostornit klusový krok. Při nácviku prodlouženého klusu musí dbát jezdec na pravidelné přílnutí, které může upravit tím, že při zvýšení tlaku koně na udidlo povolí a opět lehce přitáhne otěže. Důležitý je i pravidelný a stejnosměrný chod. Při prodlouženém klusu kůň zachová kadenci a zvětší prostor.

Ustupování na holeň - nejprve koně učíme samostatnému pohybu po jízdárně. Postupně zvětšujeme vzdálenosti v zástupu mezi jednotlivými koňmi. Samostatný pohyb po jízdárně cvičíme i tak, že velíme rozchod po celé jízdárně. Při ježdění v kroku na velkém kruhu necháme koně jednotlivě jít jednou přímo. Pokud kůň spěchá ke koním, několikrát opakujeme, případně procvičujeme tento cvik v rozesťupu za starším koněm. Po jeho zvládnutí můžeme přistoupit k nácviku ustupování na holeň. Metod jak učít tomuto cviku je několik:

- vedeme koně na ruce a působíme tupým koncem bičíku *tlak za podbřišníkem*, až kůň ustoupí o krok. Toto cvičíme tímto způsobem, až koně na ruce otočíme o 360 stupňů, na každou ruku. Koně vždy velice pochválíme. Tlak bičíku pak zaměníme za *tlak holení*;
- koně postavíme čelem proti stěně a pomocí *otěží a holení* požadujeme obrát koně kolem předku. Vnější otěže vyvíjí lehký tlak na krk.

Koně odměníme za dobrý výkon ve všech chodech tím, že ho necháme v kroku vytáhnout otěž k pohodlnému držení krku. V této fázi výcviku začínáme i s **přípravou na skákání** pomocí *kladin* a *kavaletů*. Zpočátku necháme koně překlusávat kladiny, začneme jednou a postupně přidáváme další. Dostaneme-li se na 6 kladin na vzdálenost 150 cm a kůň je absolvuje s vyklenutým hřbetem, nízkým nataženým krkem a hlavou kupředu, můžeme nahradit každou druhou kladinu kavaletem vysokým asi 30 cm. Cvičení učí koně pozornosti a ovládnutí zadních končetin. Jezdec musí sedět v lehkém sedu, kůň ho musí vzít na vyklenutý hřbet, ruka sleduje hubu koně. Toto cvičení je vhodné provádět 2krát nejvíce 3krát týdně. Koně na konci hodiny uklidíme tím, že ho necháme v kroku dělat cviky, které již bezpečně ovládá. Pak můžeme přistoupit k **vlastnímu skákání**. 6 m před překážkou vysokou asi 50 - 60 cm položíme na zem kladinu. Za starším zkušeným koněm tuto překážku překonáváme v klusu. Spěchá-li kůň po překonání překážky, dáme za ní na vzdálenost 3 m několik kladin jako na začátku. Pokud koně bez problémů absolvují tuto překážku, můžeme přejít k dalšímu skákání jednotlivých skoků. Překážky pro remonty musejí být dobře zarámované a nesmějí svým vzhledem odpuzovat. Stavíme proto malé zdi, skoky typu triplbar, malé oxery s plnou přední stěnou apod. Pozornost zasluhují koně, kteří se zpočátku velmi lehce jezdí, sami se přiuzdávají, případně vzpřimují. Koně tohoto typu je třeba jezdit intenzivně kupředu, nedovolit jim příliš posunovat hlavu ke kolmici a zalézat za otěž. Důkaz správného ježdění remont je v tom, že jezdec umožní *vytáhnout koni otěž z ruky*, což se stane pozvolna a nikoli škubnutím, kůň zůstane na pomůckách, sníží krk, hlavu natáhne kupředu a zůstane ve stejném ruchu. Pokud kůň má snahu vytahovat jezdci otěž trhnutím hlavy, je nedostatečně uvolněn v krčním a hřbetním svalstvu. Jezdec používal více ruky a méně pobídek sedem a holení.

Se správně připraveným koněm můžeme začít další vyšší tréninkový cyklus. Osvědčilo se, že první rok sportovní kariéry u koní se rozvíjí **všestrannost**, a to nejen dílčími soutěžemi, ale i přípravou.

V dalším tréninku zvyšujeme u koně podsunutí zadních končetin, ohebnost, prostupnost a poslušnost. Podrobně se výcvikem koně a jezdce pro skokový sport, parkúrovým ježděním i stavbou parkúru zabývá kniha A. Paalmana *Skokové ježdění*, kterou vydalo Nakladatelství Brázda v roce 1998.

13.3.5 Výběr koně pro jednotlivé jezdecké disciplíny

Z obecného pohledu bychom měli vybírat mladého, zdravého a dobře odchovaného koně. Pokud má kůň základní výcvik, posoudíme jeho práci pod sedlem, přičemž se díváme, jak se chová při uzděni a

sedlání. Důležité je všimnout si i chování koně při zvedání nohou. Na jízdárně věnujeme pozornost pohybu koně, pravidelnosti chodu a stupni výcviku.

- **Skokový kůň** - mladý kůň by měl mít prostorný, spíše kulatý cval, přirozenou rovnováhu, měl by být psychicky vyrovnaný, ve skoku je důležitá práce krku a hřbetu s tím, že při skoku se kohoutek koně výrazně zvedá a všechny končetiny jsou pokrčeny.

- **Drezurní kůň** - má mít velice dobrou a pravidelnou mechaniku ve všech chodech s neobyčejným prostorem. Psychicky musí být vyrovnaný, uvolněný a nenucených pohybů.

- **Kůň pro všestrannost** - kromě stejných předpokladů jako u skokového a drezurního koně, musí mít odvalu a bojovné srdce.

13.3.6 Výcvik koně ve voze

Výcvik tažného koně probíhá v podstatě stejně až do fáze sedlání. Místo sedla koně **postrojíme**. Koně je nutné s postrojem seznámit. Pro výcvik mladých koní se používají různé druhy chomoutů nebo poprsní postroj. Pokud použijeme některý druh chomoutu, vždy nasadíme koni nejprve podušku a teprve pak vlastní chomout. První zkušenosti s postrojem nesmějí koně odradit. Po postrojení provedeme, nejlépe z každé strany jeden pomocník. Pokud se kůň chová klidně, na postraňky přivážeme vodítka nebo provazy a pomocník je napíná za koněm a zvyká ho na pohyb postraňků po zadních končetinách tzv. *otahování*. V případě, že i tato část výcviku probíhá bez problémů, můžeme pokračovat dvěma způsoby:

- za mladého koně *zapřáhneme* přiměřeně těžký kmen, starou pneumatiku nebo lehké sáně. Pomocníci stále koně vodí, přičemž s postupujícím výcvikem stačí jeden vodič. I v případě vodičů koně zvykáme na vedení opratí. Pokud kůň spolehlivě a sám tahá, může se spřahnout do páru, přičemž je důležité, aby druhý kůň byl spolehlivý, tzv. učitel. Není-li takový kůň k dispozici, spřahneme mladé koně do jedné klády, ale na pohyblivé váhy. Pokud si na sebe zvyknou, zapřaháme je do vozu;

- remontu *připřáhneme* ke zkušenému a spolehlivému koni, přičemž remonta je vedena na lonži jedním vodičem. Probíhá-li výcvik bez problémů, vodič s lonží postupně zůstává vzadu, až nasedne na vůz. Vhodný se jeví gumový valník, který má dobrou stabilitu.

Druhý popisovaný způsob je vhodnější a hlavně bezpečnější a používá se pro výcvik **teplokrevných** a **kočárových** koní. První způsob je vhodný pro výcvik **chladnokrevníků**, zvláště pro použití v lesní těžbě.